

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

STATUTINIŲ PAREIGŪNŲ RENGIMO IR MOKYMO ORGANIZAVIMAS

2012 m. gruodžio 19 d. Nr. VA-P-40-1-16
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-01-31 pavedimą Nr. P-40-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Ingyda Česnakevičiūtė (grupės vadovė)

Elena Mikalajūnienė

Rišardas Zelenovas

Edmundas Baronas (nuo 2012-06-12)

Diana Muravjova (nuo 2012-08-01)

Auditas pradėtas 2012-01-31

Auditas baigtas 2012-12-19

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti

Valstybės kontrolės interneto puslapyje

adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Valstybės institucijose dirba apie 50 tūkst. valstybės tarnautojų, iš jų apie pusė yra statutiniai valstybės tarnautojai (pareigūnai). Pagal Valstybės tarnybos įstatymą statutinis valstybės tarnautojas – valstybės tarnautojas, kurio tarnybą reglamentuoja įstatymo patvirtintas statutas, nustatantis specialias priėmimo į valstybės tarnybą, tarnybos atlikimo, atsakomybės ir kitas su tarnybos ypatumais susijusias sąlygas, ir (ar) turintis viešojo administravimo įgaliojimus jam nepavaldžių asmenų atžvilgiu.

Statutiniai valstybės tarnautojai užtikrina visuomenės saugumą, viešąją tvarką, gesina gaisrus, atlieka gelbėjimo darbus, vykdo ikiteisminį tyrimą, saugo valstybės sieną, prižiūri bausmę atliekančius asmenis, vykdo prekių (krovinių) muitinį patikrinimą ir t. t. Įvertinus statutinių valstybės tarnautojų vykdomų funkcijų svarbą ir siekiant užtikrinti kvalifikuotą jų vykdymą, turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys tinkamam pareigūnų parengimui ir nuolatiniam jų mokymui.

Būsiami pareigūnai, kurių pareigybių aprašymuose keliamas reikalavimas turėti aukštąjį išsilavinimą, rengiami Švietimo ir mokslo ministerijos reguliavimo sričiai priklausančiose mokymo įstaigose. Asmenis, pretenduojančius užimti žemiausio lygio (C lygio) pareigūnų pareigybes, rengia statutinių įstaigų įsteigtos profesinės mokymo įstaigos, mokymo centrai arba pačios statutinės įstaigos. Pareigūnai, užimantys žemiausio lygio pareigybes, vykdo tiesiogines viešojo saugumo užtikrinimo funkcijas. Šie pareigūnai sudaro apie pusę visų statutinių pareigūnų. Jų rengimą reglamentuoja Profesinio mokymo įstatymas, Vidaus tarnybos ir Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statutai. Visų pareigūnų kvalifikacijos tobulinimas ir būsimų pareigūnų, siekiančių užimti žemiausio lygio (C lygio) pareigūnų pareigybes, rengimas vykdomas valstybės biudžeto lėšomis. Audito metu vertinome, kaip organizuojamas ir vykdomas šių pareigūnų rengimas ir mokymas, atsakydami į klausimus:

- ar statutinės įstaigos tinkamai organizuoja pareigūnų rengimą;
- ar tinkamai organizuojamas pareigūnų mokymas;
- ar statutinės įstaigos tinkamai valdo išteklius pareigūnams rengti ir mokyti.

Analizavome, kaip statutinėse įstaigose rengiami policininkai, pasieniečiai, ugniagesiai gelbėtojai, kalėjimo prižiūrėtojai ir kiti asmenys, pretenduojantys užimti žemiausio lygio (C lygio) pareigūnų pareigybes, vertinome statutinių įstaigų visų pareigūnų mokymo organizavimą. Nustatėme, kad statutinių pareigūnų rengimas ir mokymas organizuojamas nepakankamai efektyviai.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikiame savo išvadas ir rekomendacijas:

Išvados

1. Statutinių pareigūnų rengimas ne visada organizuojamas efektyviai, nes:

1.1. vidaus reikalų ministras nenustatė vidaus tarnybos pareigūnų rengimo sistemos, kaip numatyta Vidaus tarnybos statute, Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto nuostatos, reglamentuojančios pareigūnų profesinį rengimą, nesuderintos su Profesinio mokymo įstatymu, o bendri statutinių pareigūnų profesinio rengimo principai nenustatyti (1.1 poskyris);

1.2. Kalėjimų departamento Mokymo centras, Vadovybės apsaugos departamentas ir Viešojo saugumo tarnyba vykdo pareigūnų rengimą, nesilaikydami teisės aktų, reglamentuojančių profesinį mokymą, nes asmenims, baigusiems mokymus, neišduodami profesinio mokymo pažymėjimai ir šie asmenys neatitinka Valstybės tarnybos įstatymo reikalavimo – turėti įgytą profesinę kvalifikaciją (1.1 poskyris);

1.3. Lietuvos policijos ir Ugniagesių gelbėtojų mokyklos neparengia pakankamai policininkų ir ugniagesių gelbėtojų, nes nustatomas planuojamų parengti pareigūnų skaičius nepakankamai susiejamas su statutinių įstaigų poreikiais (1.2 ir 3.4 poskyriai);

1.4. Kalėjimų departamentui pavaldžių įstaigų ir policijos įstaigų pareigūnai, pradėję tarnybą, gali vykdyti ne visas pareigybių aprašymuose nustatytas funkcijas, nes jiems laiku nesuteikiama reikiama kvalifikacija (1.3 poskyris).

2. Nenustatyti bendri statutinių pareigūnų mokymo planavimo, organizavimo ir vykdymo, mokymo kokybės priežiūros ir koordinavimo principai, todėl pareigūnų kvalifikacijos tobulinimas organizuojamas ne visuomet tinkamai:

2.1. Policijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo ir Kalėjimų departamentai, planuodami pareigūnų kvalifikacijos tobulinimą, planavimo dokumentuose nenustatė prioritetinių mokymo tikslų ir prioritetinių mokymo grupių (2.1. ir 2.2 poskyriai);

2.2. Vadovybės apsaugos departamentas, Viešojo saugumo tarnyba ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, nesilaikydami teisės aktų reikalavimų, nesudarė metinių kvalifikacijos tobulinimo planų (2.2 poskyris);

2.3. statutinės įstaigos pirkto mokymo paslaugas iš asmenų, kurie neįtraukti į Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų sąrašą ir kurių veikla nesusijusi su valstybės tarnautojų mokymu (2.1 poskyris).

3. Valstybės biudžeto lėšos statutiniams pareigūnams rengti ir mokyti naudojamos nepakankamai efektyviai ir taupiai, nes:

3.1. planuojant ir skiriant lėšas vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoms skiriamų lėšų dydis nesiejamas su besimokančiųjų skaičiumi (3.1 poskyris);

3.2. statutinių mokymo įstaigų pedagoginio personalo darbo užmokesčio dydis nepriklauso nuo darbo krūvio (3.2 poskyris);

3.3. Kalėjimų departamentui pavaldžių įstaigų, Vadovybės apsaugos departamento ir Viešojo saugumo tarnybos pareigūnams, skirtingai nei kitiems statutiniams pareigūnams, nėra įpareigojimo po parengimo išstarnauti nustatytą laikotarpį, o jo be pateisinamų priežasčių neištarnavus, atlyginti su rengimu susijusias išlaidas (3.3 poskyris);

3.4. Vidaus tarnybos statute ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose nenustatyta, kas sudaro visas su rengimu susijusias išlaidas, todėl įstaigos iš pareigūnų išieško skirtingų rūšių išlaidas (3.3 poskyris).

4. Lietuvos policijos ir Ugniagesių gelbėtojų mokyklų infrastruktūra yra išskaidyta ir dėl to nesudarytos prielaidos efektyviai organizuoti mokymo procesą, panaudoti turimas patalpas, žmogiškuosius ir finansinius išteklius (3.4 ir 3.5 poskyriai).

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

1. Siekiant, kad būtų efektyviau organizuojami ir vykdomi statutinių pareigūnų mokymai, priimti sprendimus dėl šių pareigūnų mokymų reglamentavimo tobulinimo, nustatant mokymų planavimo, organizavimo ir vykdymo, mokymo kokybės priežiūros ir mokymų koordinavimo principus (2.1, 2.2 ir 2.3 išvados).

2. Įvertinus tai, kad valstybės biudžeto lėšos vidaus reikalų profesinėms mokymo įstaigoms planuojamos ir skiriamos, neatsižvelgus į besimokančiųjų skaičių, patikslinti Vyriausybės patvirtintą lėšų planavimo ir skyrimo tvarką taip, kad lėšos statutinių pareigūnų profesinio mokymo įstaigoms būtų planuojamos ir skiriamos, įvertinus planuojamas mokymo apimtis (3.1 išvada).

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai:

1. Siekiant, kad pareigūnų rengimas būtų vykdomas efektyviau ir laikantis teisės aktų bei būtų parengiamas reikiamas ir tinkamos kvalifikacijos pareigūnų skaičius, nustatyti vidaus tarnybos pareigūnų rengimo sistemą, kaip numatyta Vidaus tarnybos statute (1.1, 1.2 ir 1.3 išvados).

2. Siekiant, kad valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos efektyviau:

2.1. nustatyti vidaus reikalų profesinių mokymo įstaigų pedagoginio personalo darbo krūvio apskaičiavimo tvarką, kuri užtikrintų teisingą apmokėjimą už darbą (3.2 išvada);

2.2. nustatyti, kas sudaro išieškotinas išlaidas, susijusias su pareigūnų rengimu (3.4 išvada);

2.3. priimti sprendimus dėl Lietuvos policijos ir Ugniagesių gelbėtojų mokyklų infrastruktūros pertvarkymo, kas padėtų mažinti šių įstaigų valdymo išlaidas ir gerinti pareigūnų rengimo ir mokymo sąlygas (4 išvada).

3. Siekiant užtikrinti, kad asmenys, baigę vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigas, iš karto galėtų pradėti tarnybą statutinėje įstaigoje, patikslinti konvojavimo įskaitos laikymo tvarką (1.4 išvada).

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai:

1. Pakeisti pareigūnų rengimo organizavimo tvarką taip, kad būsimi pareigūnai (į C lygio pareigybes) būtų rengiami prieš jiems pradėdant tarnybą ir ją pradėję būtų įgiję reikiamą kvalifikaciją pavestoms funkcijoms vykdyti (1.1, 1.2 ir 1.4 išvados).

2. Siekiant, kad būsimų pareigūnų rengimui valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos efektyviai, nustatyti:

2.1. įpareigojimą parengtiems pareigūnams išstarnauti nustatytą laikotarpį, o jo neištarnavus be pateisinamų priežasčių – atlyginti visas su rengimu susijusias išlaidas (3.3 išvada);

2.2. Kalėjimo departamento Mokymo centro pedagoginio personalo darbo krūvio apskaičiavimo tvarką, kuri užtikrintų teisingą apmokėjimą už darbą (3.2 išvada).

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos:

1. Siekiant, kad statutiniams pareigūnams mokymai būtų organizuojami rezultatyviai ir būtų garantuotas mokymų nuoseklumas ir tęstinumas, užtikrinti, kad visos statutinės įstaigos nustatytų prioritetinius kvalifikacijos tobulinimo tikslus, mokymo grupes ir sudarytų metinius pareigūnų kvalifikacijos tobulinimo planus (2.2 ir 2.3 išvados).

Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos:

1. Siekiant užtikrinti, kad nebūtų dubliuojamos Lietuvos policijos mokyklos ir statutinių įstaigų funkcijos, kai priimant į tarnybą mokymus baigusius policijos pareigūnus vykdomas įskaitų laikymas, patikslinti šių įskaitų laikymą reglamentuojančią tvarką (1.4 išvada).

Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos pateikė rekomendacijų įgyvendinimo planą (žr. 8 priedą).